

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 3/2003 rd

Statsrådets utredning med anledning av Finlands strategiska prioriteringar inför EU:s nya budgetplan

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 16 maj 2003 statsrådets utredning med anledning av Finlands strategiska prioriteringar inför EU:s nya budgetplan (E 17/2003 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för eventuella åtgärder. Dessutom sände stora utskottet den 28 maj 2003 en kompletterande skrivelse, 1. VM 21.05.2003, till utskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- budgetråd Rauno Lämsä, finansministeriet
- överinspektör Marja Kokkonen, jord- och skogsbruksministeriet
- direktör Olli-Pekka Väänänen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter rf.

Utskottet har dessutom fått skriftliga utlåtanden från

- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund rf
- Livsmedelsindustrieförbundet rf.

STATSRÅDETS UTREDNING

Förslaget

Finlands allmänna utgångspunkter inför den nya budgetplanen

Finland anser det viktigt att beredningen av unionens nya budgetplan kopplas nära samman med den politiska planeringen på medellång sikt. På detta sätt kan det säkerställas att de årliga strategiska prioriteringarna och de politiska riktlinjerna på längre sikt får genomslag i EU:s budget. I den första nya budgetplanen för en utvidgad union handlar det om en omfattande totalreform.

I en utvidgad union är Finland en klar nettobetalare. I en bedömning av EU:s utgifter är det

viktigt att inse att åtgärderna får större genomslag på unionsnivå än i enskilda medlemsstater.

Det finns helt klara problem med att samordna uppläggningsen av unionens politiska strategier och budgetprocessen. Därför är det skäl att göra en samlad analys av en tillnärmning av den politiska processen och lagstiftnings- och budgetprocessen i samband med uppläggningsen av den nya budgetplanen.

Finlands politiska och strategiska prioriteringar inför EU:s nya budgetplan

Finland anser att det är lättare att göra tydligare och långsiktigare prioriteringar med en budget-

plan som omspanner 7 år. Den nya planen kan läggas upp till gängse priser.

1) Finlands nuvarande mycket glest befolkade mål 1-områden bör fortsatt omfattas av unionens mål 1 för det högsta regionala stödet. Det är vår viktigaste nationella knäckfråga i beredningen av unionens budgetplan.

2) Att genomföra Lissabonstrategin för en konkurrenskraftig union före 2010 bör tas till central utgångspunkt i beredningen av den nya budgetplanen.

3) För att regional jämvikt skall uppnås i Europa måste konkurrenskraften i de svagast utvecklade och mest perifera områdena i unionen främjas. Under den kommande finansieringsperioden är medlemsstaterna betjänta framför allt av en finansiell lösning för strukturpolitiken som är balanserad och innovativ.

4) Den strukturpolitiska reformen bör kraftfullare och tydligare lyfta fram en regional strategi för konkurrenskraften i hela unionen vid sidan av insatserna för att främja en bärkraftig utveckling, nya kunskapsbaserade arbetstillfällen och ökad sammanhållning.

5) Invandrings- och asylpolitiken samt gränskontrollssamarbetet har en sådan politisk tyngd i EU att det bör avspeglas i finansieringen.

6) Betydelsen av EU:s närområden ökar i takt med förändringarna i unionens omvärld. Finland prioriterar unionens samarbete med de närmaste grannområdena och länderna i Östeuropa, på västra Balkan och i Medelhavsområdet.

7) EU:s finansiella ordning bör förenklas betydligt.

8) Finland tar upp två viktiga frågekomplex i samband med en strategisk översyn av EU:s finanser och beslutsfattande:

a) Resultatansvar och öppenhet är ett nödvändigt villkor för all finansiering i EU. Resultatansvaret bör betyda klarhet om vad som kan åstadkommas med EU-resurser. Unionens bokslutsrapportering och bokslutsförfaranden samt redovisningsskyldighet bör utvecklas.

b) En avsevärd förenkling av strukturfondsförvaltningen bör tas till utgångspunkt för en strukturfondsreform både på unionsnivå och nationell nivå.

Den kompletterande skrivelsen 1. VM 21.05.2003

En justerad preliminär samlad bedömning av EU-budgetens nuvarande och nya finansiella ramar och utvecklingen i penningströmmarna mellan EU och Finland fram till 2013

Enligt en justerad bedömning av utvidgningens direkta konsekvenser vore EU-budgeten för 25 medlemsstater omkring 113—114 miljarder euro 2006. Det betyder ett tillskott på ca 15 miljarder euro jämfört med 2003. Europeiska rådet i Bryssel fattade ett beslut om att de direkta subventionerna och marknadsutgifterna till gängse priser för EU 25 ska begränsas till högst 48 574 miljoner euro 2013. Det är en viktig utgångspunkt när man bedömer de totala framtida ramarna.

Utvidgningens budgetkonsekvenser bör bedömas med hänsyn till att de utgör bara en del av de ekonomiska konsekvenserna av utvidgningen. De samlade ekonomiska konsekvenserna av utvidgnings- och integrationsprocessen både för unionen och för Finland och inte minst kandidatländerna har redan nu varit och kommer även i framtiden att vara större än de direkta budgetkonsekvenserna och huvudsakligen positiva.

Budgettillväxten och Finlands ökade relativa bidrag till budgeten betyder mätt i anslag för betalningsbemyndiganden en nettoförsämring för Finland med omkring 210—260 miljoner euro 2006 på årsnivå jämfört med situationen före utvidgningen 2003. Det justerade värdet på Finlands kalkylmässiga nettobetaling är omkring 400—450 miljoner euro.

Om Finland har framgång i de förestående förhandlingarna om region- och jordbrukspolitiken och om ändring av systemet med unionens egna medel kan vårt nettobidrag 2013 enligt riktgivande kalkyler komma att ligga kring 700—900 miljoner euro. Det svarar mot 0,4—0,5 procent av vår bni. Om Finlands bidrag till EU-budgeten bestäms på nuvarande grunder (1,6 procent av bidragen från EU 27) och inkomsterna enligt en lägre budget (jordbruksstödet samt det regionala och strukturpolitiska stödet ca 300

miljoner euro mindre än 2006) stiger Finlands nettobidrag 2013 till drygt 1 100 miljoner euro.

Slutresultatet av den långsiktiga reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken är fortfa-

rande höljt i dunkel. Konsekvenserna har inte beräknats i dessa kalkyler.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet noterar att promemorian i bilagan till skrivelsen, inte minst inledningen, avspeglar farhågor dels för att unionens måluppställning och ekonomiska resurser inte står i proportion till varandra, dels för gemenskapens bristande möjligheter att styra och reagera. Dessa problem står med fog i centrum för debatten eller ligger åtminstone bakom den. Utskottet fäster särskilt uppmärksamhet vid problemen i EU:s beslutsprocess och verkställigheten av beslut. Samtidigt understryker utskottet att strukturfondsfrågorna har ådragit sig alltför lite intresse i utvidgningsprocessen. Ändå är riskerna med region- och strukturpolitiken inför utvidgningen lika stora för Finland som riskerna med den gemensamma jordbrukspolitiken. Dessutom är kopplingen mellan dessa två stora politiska block i EU starkare än någonsin.

Insatserna för landsbygdens utveckling i syfte att bevara en livskraftig landsbygd och garantera tjänsterna och villkoren på landsbygden får ännu större betydelse i en utvidgad union. Utskottet hänvisar till det ovan sagda och understryker att jordbrukspolitiken och region- och strukturpolitiken måste ses som en samlad helhet, inte minst i mål 1-områden. För att arbetstillfällen skall kunna skapas och bevaras i de nordliga områdena måste produktionsvillkoren säkerställas i traditionella branscher som jordbruk och livsmedelsproduktion. Vid sidan av LFA-stöd och miljöstöd som är mycket viktiga för Finland behövs det enligt statsrådets utredning en starkare satsning på regionala åtgärder och företagssubventioner - också andra företag än jordbruk - som bidrar till en bredare näringsstruktur för att servicen och IT-samhällsutvecklingen på landsbygden ska kunna utvecklas och främjas. Dessutom är det skäl att komma ihåg att

beslut inom andra samhällssektorer också påverkar villkoren för landsbygdens utveckling.

Finland kommer som sagt att vara en större nettobetalar än hittills i ett utvidgat EU. För den skull och för fortsatt livskraftiga glesbygder i Finland är det enligt statsrådets skrivelse viktigt att våra nuvarande mål 1-områden också i framtiden omfattas av mål 1, som betyder det högsta regionstödet i unionen. I utredningen motiveras varför Finland är berättigat till dessa uppnådda förmåner. Det bör ses till att vi utnyttjar strukturprogramsmidlen fullt ut. Det är en av de viktigaste metoderna för att få tillbaka en del av våra medlemsavgifter och sätta dem i omlopp i vår samhällsekonomi och den vägen minska vårt nettobidrag.

Vid utfrågningen av sakkunniga gjordes det klart för utskottet att vi objektivt sett befinner oss i ett läge där stödet per invånare i vilket fall som helst kommer att ligga på en rätt låg nivå i glesbygderna i Finland och Sverige (just nu bara något över 120 euro/invånare/år). Utvidgningen underlättar inte läget för de mycket glest bebyggda områdena i norr utan kommer snarare att göra randområdena ännu mera perifera. Den föreslagna första strategiska prioriteringen är därför på sin plats vid sidan av våra mål för reformen av unionens gemensamma jordbrukspolitik och (bilateralt överenskomna) nationella åtgärder (artikel 141). Det gäller att se till att villkoren för denna vår familjejordbruksbaserade näring inte går förlorade i jordbruksförhandlingarna i WTO.

Vidare är det enligt utskottets mening viktigt att det skapas större klarhet i administrationen av midlen för landsbygdsutveckling i EU-budgeten under nästa finansieringsperiod och att den allmänt iakttagbara positiva attityden till mera pengar för landsbygdsutveckling i medlemssta-

terna tas till vara. På det hela taget bör det skäras i antalet EU-program och programförfarandet förenklas.

Enligt EU:s gällande landsbygdsförordning ingår bl.a. kompensationer till ogynnsamma områden för skador i naturen (LFA-ersättning) och jordbrukets miljöstöd i åtgärderna för landsbygdsutveckling. Finland har nyttjat de medel som utverkats från EU för ändamålet fullt ut och därmed inte har varit nog har nationella medel skjutits till. Därför är det ytterst viktigt att Finland under nästa programperiod förhandlar fram en bredare finansiell ram för åtgärder enligt jordbruksförordningen.

I statsrådets kompletterande skrivelse görs ingen bedömning av slutresultatet av reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken på sikt. Utifrån EU:s egna kalkyler för respektive medlemsstat kommer stöden till Finland att öka och vårt nettobidrag till unionens budget därmed att minska. Å andra sidan minskar prissänkningarna jordbrukarnas inkomster. Utskottet har redan framhållit hur viktig reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken och tillämpningen av den i våra förhållanden är för Finland. Jordbruket måste bevaras inom hela unionen, också i områden där förhållandena är ogynnsamma. Vi

måste hålla fast vid denna slutsats från flera toppmöten.

I utredningen konstateras att de samlade ekonomiska konsekvenserna av utvidgningen och integrationen för unionen och Finland och framför allt kandidatländerna redan har varit och kommer att vara större än de direkta budgetkonsekvenserna och huvudsakligen positiva. Men om Finlands bidrag till EU-budgeten bestäms på nuvarande grunder (1,6 procent av bidragen i en union med 27 medlemsstater) och Finlands inkomster enligt en låg budget (jordbruksstödet samt regionala och strukturpolitiska stöd ca 300 miljoner euro mindre än 2006) stiger Finlands nettobidrag 2013 till drygt 1 100 miljoner euro. Därför är det absolut nödvändigt att följa upp både Finlands bidrag till EU-åtgärder och de medel vi får från unionen. Vi måste göra allt som står i vår makt för att vi ska kunna utverka en större andel av de gemensamma medlen för jordbruks- och regionpolitiken från EU.

Utlåtande

Jord- och skogsbruksutskottet meddelar

att utskottet omfattar regeringens hållning i saken och understryker synpunkterna ovan.

Helsingfors den 13 juni 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Sirkka-Liisa Anttila /cent
vordf. Harry Wallin /sd
medl. Nils-Anders Granvik /sv
Pertti Hemmilä /saml
Matti Kauppila /vänst
Esko Kiviranta /cent
Katri Komi /cent

Risto Kuisma /sd
Eero Lämsä /cent
Erkki Pulliainen /gröna
Kimmo Tiilikainen /cent
Pekka Vilkuna /cent
Lasse Virén /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.